

ÇOCUKLARDA KARDEŞ KISKANÇLIĞI

Kıskançlık, sevilen birinin başkası ile paylaşılmasına katlanamamaktır. Yaşamın her döneminde görülebilir, ancak çocuklukta ortalama 3 ile 8 yaş arasında daha yoğun yaşanır. Çocuklarda kardeş kıskançlığı, annenin ikinci çocuğa hamile olması ile birlikte başlar. Çünkü bu dönemde çocuklar mantık kavramıyla değil daha çok duygu yönlendirmeleriyle yaşamı analiz ederler.

Çocuklarda kardeş kıskançlığı, annenin ikinci çocuğa hamile olması ile birlikte başlar. Çünkü bu dönemde çocuklar mantık kavramıyla değil daha çok duygu yönlendirmeleriyle yaşamı analiz ederler.

Kardeşi gelinceye kadar kendine yöneltilen ilgi ve dikkatin kardeşine yöneltilmesinden doğan rahatsızlık en temel nedendir. Kardeşin doğmasıyla birlikte ona ayrılan zamanın azalması çocukta, bebeğe karşı gibi görünen ama aslında ana babaya karşı olan kızgınlık, kırgınlık gibi duyguların gelişmesine neden olabilir. Çocuk kendini terk edilmiş, güvensiz ve desteksiz hissetmeye başlayabilir.

Kardeşler arası kıskançlığın derecesi, yeni bir çocuğun doğumuyla anne babanın tutumunda olan değişikliklere, büyük çocukla ebeveyn arasında yerleşmiş olan ilişkiye ve çocuğun bebeğe olumsuz bir etkide bulunmasına göz yumma hoşgörüsüne bağlıdır.

Kıskançlık derecesinde rol oynayan bir başka etken de kardeşler arasındaki yaş farkıdır. Yaş farkı az olan kardeşlerde kıskançlığın görülme sıklığı, yaş farkı fazla olanlara oranla biraz daha yüksektir.

Anne babaya sık sık onu sevip sevmediklerini sorma ve sevgilerinden bir türlü emin olamama yaşanabilir.

Ailelerin cinsiyete ilişkin tercihi varsa ve bunu yansıtıyorlarsa, cinsiyete göre kıskançlık yaşanması kaçınılmaz hale gelir.

Bazı çocuklar kardeşlerini kıskandığını açıkça belli ederler. Bebeği sevmediğini, onu istemediğini ve evden gitmesini istediğini söylerler. Bazen bebeğe zarar vermeye veya anne bebekle ilgilediğinde aşırı tepkiler göstererek buna engel olmaya çalışabilirler.

Bazı çocuklarsa kardeşe aşırı ilgi ve sevgi gösterip anne ve babasının kaybettiği ilgisini geri kazanmaya çalışır. Hatta bebeğin ebeveyni gibi davranarak anne babayı bebeğe dikkat etmesi konusunda uyabilirler.

Kardeşe aşırı ilgi gösteren çocuklar yaşadıkları doğal kıskançlığı bastırmaktadırlar. Bazı çocuklar da ebeveynlerinin olumsuz tepkisini çekmekten korktukları için kardeşlerine aşırı ilgili davranabilirler. Kardeşini kıskanan çocuklar üzüntü, öfke, intikam alma ile sevgi, koruma duyguları arasında çatışma yaşarlar.

En sık görülen sorunlar, daha önce kazanılmış davranışlarda gerileme, alt ıslatma, parmak emme gibi durumlarıdır. Bebeksi davranışlarının altında, anne ve babanın kaybettiği ilgisini, geri kazanma çabası yatmaktadır. Huzursuz, öfkeli ve saldırgan davranışlar bu dönemde sıklıkla yaşanır. Anne ile bebeği yalnız bırakmak istemediğinden okula gitmek veya evden başka bir yere ayrılmak istemez. Evden ayrılmayı reddetmeyle birlikte, baş ağrısı, mide bulantısı gibi psikosomatik belirtiler, huzursuzluk, isteksizlik ve diğer stres belirtileri sık sık gözlemlenebilir. Stresli bir dönem olduğu için saldırgan davranışlar sergileyebilir. Örneğin oyuncaklarına şiddet uygulayabilir.

ANNE VE BABALAR KARDEŞ KISKANÇLIĞINI ENGELLEMELİK İÇİN

NASIL DAVRANMALI?

Anne babaların bilmeleri gereken en önemli şey kardeş kıskançlığının evrensel ve doğal bir duygu olduğudur. Çocuğu bu duygusunda ötürü suçlamak, yargılamak, cezalandırmak son derece yanlıştır.

Çocuklar etraflarındaki yetişkinlerin davranışlarından etkilenirler. Büyük çocuğunuzun kardeşine nasıl tepki göstereceğı konusunda endişeliyseniz çocuğunuz da gergin olacaktır.

Kardeşi doğmadan önce ona anlayabileceğı bir dilde aileye yeni bir üyenin geleceğı, evde ki ortamın her zamankinden daha heyecanlı ve karışık olabileceğı, örneğın eve sık sık misafirlerin gelip gideceğı, annenin hem yorgun olacağı hem de bebekle daha çok vakit geçirmek zorunda kalacağı, çünkü küçük bir bebeğın gereksinimleri olduğu ama aynı şeylerin o doğduğunda da yaşandığı ve her şeyin zamanla tekrar düzene gireceğı anlatılabilir. Böylece çocuk psikolojik olarak daha hazırlıklı olacaktır. Bunları anlatmak için son ana kadar beklenmemelidir.

Anne babanın çocuğa kardeşin doğdu ama sana olan sevgimizde bir azalma yok mesajını sadece sözcüklerle değil davranışlarla da iletmelidirler. Bu da ancak çocuğa zaman ayırmaya devam ederek onunla konuşarak, onunla ortak faaliyetlere girerek ve ona sorumluluk vererek olur.

Bebek için seçilen isimde ve eşyalarda çocuğın fikri alınarak aile bütünlüğü vurgulanmalıdır.

Çocuğın alışık olduğu ev düzeni mümkün olduğunca korunmalıdır.

Hamilelik döneminde babası ya da başka bir aile üyesi (anneanne, babaanne) büyük çocuğın bakımıyla ilgili yemek yedirme, banyo yaptırma, uyutma gibi işlere başlayabilir. Böylece anne hastanedeyken ya da bebekle meşgulken çocuk kendini ihmal edilmiş hissetmez ve yaşantısının değıştiğı fikrine kapılmaz.

Çocuk bebeğe zarar veriyorsa, aşırı tepki göstermeden çocuğa net ama sert olmayan bir uyarıda bulunulmalıdır.

Aynı zamanda kardeşi doğduktan sonra çocuğa “artık sen ablasın, abisin” gibi cümleler kurulmamalı onunda bir çocuk olduğu unutulmamalıdır.

Kardeşler arasında kıskançlık hissedildiğinde onları birbirinden uzaklaştıracak değil, yakınlaştıracak ortamlar yaratılması ve fiziksel şiddet olmadığı sürece kardeşlerin arasında anne ve babanın girmemesi daha uygun olacaktır.

Bebeğe sevgi gösterdikten hemen sonra panik içinde diğer çocuğa da aynı şeyi yapmaya çalışmak doğallığın kaybolmasına ve çocuğın kendisinin zorla sevildiğı gibi yanlışı bir fikre kapılmasına neden olacaktır.

Bebeğe sürekli "bebek" demek yerine doğrudan adını söylemek bebeğın bir nesne değil de canlı bir varlık olduğunu anımsatacaktır. · Bebeğe "benim" değil "bizim" diye başlayarak hitap etmek ve "Sessiz ol, kardeşin uyuyor" gibi sözlerle çocuğın yaşantısını bebeğe göre ayarlamak kıskançlığı pekiştirebilir.

Unutmayın ki çocuklar ne kadar bir birlerine kızsalar da onlar kardeşler ve aslında birbirlerini çok severler.